

Kulturdepartementet
Medieavdelingen
Sendes inn via høringsportalen regjeringen.no

Oslo, 06.02.2020

Høring om gjennomføring av EUs direktiv 2014/26 om kollektiv rettighetsforvaltning, og om åndsverklovens rekkevidde for nærstående rettigheter.

Styret i Produsentforeningen NORA har behandlet departementets høringsnotat, og vil særlig kommentere notatets del 3; Åndsverklovens rekkevidde for nærstående rettigheter. NORA har som kjent helt siden høringsrunden i 2016 om ny åndsverklov vært pådriver for å avklare den rettslige situasjonen på dette området.

Kulturpolitisk. NORAs standpunkt i saken er basert på den kulturpolitiske vurdering at det klart er å foretrekke om oppkrevde midler for innspillinger med amerikansk produsent blir sluset til Fond FUK som avgiftsmidler, fremfor at vedkommende midler – slik det praktiseres idag – avregnes til amerikanske utøvere og produsenter som vederlagsmidler.

Størrelsen på de vederlag som årlig tilflyter amerikanske rettighetshavere takket være praktiseringen med å basere vernet på utøveres nasjonalitet, er dessverre ikke kjent; men NORA legger her et estimat på 10 millioner kroner til grunn. Vi ser fram til at denne summen kan komme norsk musikkliv til gode via Fond FUK.

Lovendring. Gramos nåværende praktisering av lovbestemmelsen er muligens holdbar, men omstridt, og det er derfor behov for klargjøring i form av lovendring. NORA støtter fullt ut departementets forslag om fastsette produsentens nasjonalitet som eneste vernekriterium på området. Dette samsvarer med Romkonvensjonens system og europeisk praksis. Vi har merket oss departementets beskrivelse av den faktiske situasjonen i Europa, der anvendelse av utøveres nasjonalitet som ekstrakriterium for vern fremstår som svært atypisk.

Dersom utøveres nasjonalitet ikke skal påvirke hvorvidt en recording nyter vern etter § 21 første ledd, vil US-innspillinger ikke lengre – alene grunnet deltakelse av en enkelt EØS-utøver – omfattes av vederlagsplikten. Innspillinger med amerikansk produsent vil da konsekvent være avgiftspliktig til Fondet og for øvrig vederlagsfri.

Anførsler mot endringsforslaget basert på utøvernes ufravikelige vederlagsrett i henhold til EUs utleiedirektiv, kan ikke vektlegges. Slik vederlagsrett forutsetter at utøver deltar på en innspilling som nyter vern etter nasjonal lovgivning. Ingen kan påberope seg vederlagsrett til innspillinger som ikke er «vernet», og det omtalte utleiedirektivet regulerer som kjent ikke tilknytnings- eller vernekriteriene – men overlater dette til de enkelte medlemsland med Romkonvensjonens system som basis.

Norske utøveres situasjon. NORA skal ivareta interessene til så vel (egen)produsenter som utøvere, og vurderer ikke en slik omlegging til å være utøverfiendtlig. Utøvere vil uansett vernekriterium være sikret 50% av vederlagsmassen fra Gramo. De tap norske

utøvere som deltar på US-recordings kan oppleve grunnet omleggingen, vil alt i alt være neglisjerbare sammenholdt med de ekstra avgiftsmidlene som vil tilflyte FondFUK. Flere av våre mer prominente medlemmer har deltatt på slike innspillinger, og gir uttrykk for at de har svært lite å tape på en omlegging i tråd med departementets forslag.

Innspillingskriteriet. NORA vil tilføye at idéen om å anvende det såkalte innspillingskriteriet (fixation criterion) som supplerende, faller på sin egen urimelighet. I en tid der de enkelte produksjoner gjerne blir delinnspilt i mange ulike land, fremstår dette kriteriet som både historisk passé og non-praktikabelt.

Slik omlegging ville påføre Gramo betydelige praktiske og økonomiske utfordringer. I særlig grad ville dette være tilfelle dersom praktisering av innspillingskriteriet skulle foregå under hensyntagen til EUs diskrimineringsforbud, slik at delinnspilling i et hvilket som helst EØS-land ville utløse vern(?)

Kollektive midler. Det er forøvrig NORAs oppfatning at omleggingens eventuelle sideeffekt på mengden såkalt herreløse (kollektive) midler er irrelevant for saken. Gramos eneste oppgave er å avregne oppkrevde midler i form av individuelle vederlag. Det har aldri vært et siktemål ved vederlagsretten at ordningen skulle generere kollektive midler, enn si at Gramo delvis skulle operere som kulturfond. I den grad en av utøverforeningene uttrykker bekymring for mulig reduksjon av kollektive kulturmidler innen Gramo, burde det jo være best for alle at de omstridte midlene sluses til et fond som nettopp skal drive med slikt.

CRM-direktivet har som kjent aktualisert dette spørsmålet, og merknadene fra den opprinnelige Gramo-proposisjonen – Ot.prp. nr. 39 (1988-89) – om at slike herreløse midler må/skal anvendes kollektivt til beste for norsk musikkliv, fremstår idag som noe tvilsomme sett i lys av direktivet. På TONO-området blir slike midler tilbakeført til fordelingspotten og «lagt på toppen».

CRM-direktivet. Hva gjelder norsk gjennomføring av EUs direktiv om kollektiv rettighetsforvaltning – EU-direktiv 2014/26 – anbefaler vi at Patentstyret på avtalelisensområdet bør pålegges å operere med forhåndsgodkjenning og ikke kun via etterskuddsvis kontroll. Det bør ikke åpnes for uregulert cowboyoppkreving på dette området. Både rettighetshavere og brukere vil være best tjent med at avtalelisensorganisasjoner kvalitetssikres via offentlig lisens.

Hva gjelder kravet om at kollektive vederlagsmidler som fordeles via foreninger o.l. skal avregnes individuelt, vil vi påpeke at dette kravet for små organisasjoner med lave beløp kan koste mer enn det smaker. Det kan her være minst like hensiktsmessig for medlemmene at midlene anvendes til kollektive formål.

NORA slutter seg ellers til IFPI Norge og Gramos høringsuttalelser om gjennomføring av direktivet.

Med hilsen
Produsentforeningen NORA

Sæmund Fiskvik
arbeidende styreleder